Study Circle Career Development Institute

महिला व बालविकास आयुक्तालय मर्यादित विभागीय स्पर्धा परीक्षा

महिला व बालविकास आयुक्तालयातील अधिकारी भरती परीक्षा मार्गदर्शन

पेपर क्रमांक – २ : पदाच्या कर्तव्यासाठी आवश्यक ज्ञान

महिला व बाल विकास आयुक्तालयांतर्गत अधिक्षक/ निरीक्षक, प्रमाणित शाळा व संस्था/ रचना व कार्यपध्दती अधिकारी/ अधिव्याख्याता/ जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी/ सांख्यिकी अधिकारी गट-ब (राजपत्रित) आणि **एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना आयुक्तालयांतर्गत बाल विकास प्रकल्प अधिकारी (ग्रामीण) या पदांवर निवडीद्वारे नियुक्तीकरीता मर्यादित विभागीय स्पर्धा परीक्षा**

Departmental Limited Competitive Examination for recruitments to the posts of Superintendent/ Inspector, Certified School and Institution/ Organization and Method Officer/ Lecturer/ District Women and Child Development Officer/ Statistical Officer Group-B (Gazetted) in the Commissionerate of Women and Child Development **And** Child Development Project Officer (Rural) in the Commissionerate of Integrated Child Development Services scheme

-: परीक्षा योजना :-

परीक्षेचे टप्पे :- लेखी परीक्षा - ४०० गुण **मुलाखत - ५० गुण**

<table>
<tr><th>पेपर क्रमांक व सांकेतांक</th><th>विषय</th><th>दर्जा</th><th>माध्यम</th><th>प्रश्न संख्या</th><th>गुण</th><th>कालावधी</th><th>प्रश्नपत्रिकेचे स्वरुप</th></tr>
<tr><td rowspan="4">१
(सांकेतांक २०३)</td><td>मराठी</td><td>बारावी</td><td>मराठी</td><td rowspan="4">१००</td><td rowspan="4">२००</td><td rowspan="4">एक तास</td><td rowspan="4">वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी</td></tr>
<tr><td>इंग्रजी</td><td>पदवी</td><td>इंग्रजी</td></tr>
<tr><td>सामान्य ज्ञान</td><td>पदवी</td><td rowspan="2">मराठी</td></tr>
<tr><td>शासनाशी संबंधित निवडक कायदे व संस्था, इ.</td><td>विभागामध्ये काम करण्यासाठी आवश्यक असलेले ज्ञान</td></tr>
<tr><td>२
(सांकेतांक २०४)</td><td>पदाच्या कर्तव्यासाठी आवश्यक ज्ञान</td><td>-</td><td>मराठी</td><td>१००</td><td>२००</td><td>एक तास</td><td>वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी</td></tr>
</table>

अ) नकारात्मक गुणदान -

१) प्रत्येक चुकीच्या उत्तराकरीता २५% किंवा १/४ एवढे गुण एकूण गुणांमधून वजा/ कमी करण्यात येतील.

२) एखाद्या प्रश्नाची एकापेक्षा अधिक उत्तरे दिली असल्यास अथवा ज्या उमेदवाराने उत्तरपत्रिकेत पूर्ण वर्तुळ चिन्हांकित केले नसेल अशा प्रश्नाचे उत्तर चुकीचे समजण्यात येऊन त्या प्रश्नाच्या उत्तराकरीता २५% किंवा १/४ एवढे गुण एकूण गुणांमधून वजा/कमी करण्यात येतील.

३) वरीलप्रमाणे कार्यपध्दतीचा अवलंब करताना एकूण अंतिम गुणांची बेरीज अपूर्णांकात आली तरीही ती अपूर्णांकातच राहील व पुढील कार्यवाही त्याच्या आधारे करण्यात येईल.

४) एखाद्या प्रश्नाचे उत्तर अनुत्तरित असेल तर, अशा प्रकरणी नकारात्मक गुणांची पध्दत लागू असणार नाही.

ब) अंतिम गुणवत्ता यादी ही लेखी परीक्षेतील व मुलाखतीतील एकत्रित गुणांवर आधारीत राहील.

-: अभ्यासक्रम :-

पेपर क्रमांक - १

अ.क्र.	घटक
१	**मराठी** :- सर्वसामान्य शब्दसंग्रह, वाक्यरचना, व्याकरण, म्हणी व वाक्प्रचार यांचा अर्थ आणि उपयोग तसेच उताऱ्यावरील प्रश्नांची उत्तरे
२	**इंग्रजी** :- Common Vocabulary, Sentence structure, Grammar, use of Idioms and phrases & their meaning and comprehension of passage.
३	**सामान्य ज्ञान**
	महाराष्ट्राचा इतिहास
	महाराष्ट्राचा भूगोल
	गणित
	बुद्धिमत्ता चाचणी
	चालू घडामोडी
४	**शासनाशी संबंधित निवडक कायदे, संस्था इ.**
५	१) माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ (As updated)
	२) महाराष्ट्र राज्य लोक सेवा (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, विमुक्त जमाती, भटक्या जमाती/विशेष मागास प्रवर्ग व इतर मागास वर्ग यांचेकरीता आरक्षण) अधिनियम २००१ (महाराष्ट्र अधिनियम क्र.८/२००४)
	३) महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अधिनियम, २०१५ (सेवा हमी कायदा)
	४) शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या बदल्यांचे विनियमन व शासकीय कर्तव्ये पार पाडताना होणाऱ्या विलंबास प्रतिबंध अधिनियम, २००५
	५) शासनाची विधी विषयक कामकाज चालविण्याची नियमावली, १९८४ (नियम क्रमांक ९२ व १०९)
	६) राज्य महिला आयोग/ महिला अर्थिक विकास महामंडळ महाराष्ट्र
	७) मानवी हक्क आयोग
	८) राज्य बाल हक्क संरक्षण आयोग

पेपर क्रमांक - २

अ.क्र.	घटक
१	भारताचे संविधान (सेवा विषयक बाबी व शिक्षणासंबंधीत कलमे) संसद व विधानमंडळ कामकाज व विविध समित्या.
२	१) महाराष्ट्र नागरी सेवा (सेवेच्या सर्वसाधारण अटी व शर्ती) नियम, १९८१.
	२) महाराष्ट्र नागरी सेवा (शिस्त व अपील) नियम, १९७९.
	३) महाराष्ट्र नागरी सेवा (वर्तणूक) नियम, १९७९.
	४) महाराष्ट्र नागरी सेवा (पदग्रहण अवधी, स्वीयेत्तर सेवा, निलंबन काळातील प्रदाने) नियम, १९८१.
	५) महाराष्ट्र नागरी सेवा (रजा) नियम, १९८१.
	६) महाराष्ट्र नागरी सेवा (वेतन) नियम, १९८१.
	७) महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्ती वेतन) नियम, १९८२.
	८) महाराष्ट्र नागरी सेवा (अंशराशीकरण) नियम, १९८४.
	९) मुंबई नागरी सेवा (प्रवासभत्ता) नियम, १९५९.
	१०) विभागीय चौकशी नियम पुस्तिका.
३	महिला व बाल विकास विभाग अंतर्गत अंमलबजावणी करण्यात येत असलेले कायदे व योजना
४	महाराष्ट्र राज्य बालन्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) नियम, २०१८
५	एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना आयुक्तालयांतर्गत अंमलबजावणी करण्यात येत असलेल्या योजना [Integrated Child Development Services Scheme (ICDS)]

दिनांक — ०१ फेब्रुवारी, २०२३

अवर सचिव
महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग

महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग

महिला व बालविकास आयुक्तालय मर्यादित विभागीय स्पर्धा परीक्षा

चाळणी परीक्षेचा अभ्यासक्रम

मर्यादित विभागीय स्पर्धा परीक्षेद्वारे भरली जाणारी राजपत्रित अधिकारी पदे

१) जिल्हा महिला व बालविकास अधिकारी
२) बालविकास प्रकल्प अधिकारी ग्रामीण (आयसीडीएस आयुक्तालय)
३) अधीक्षक/निरीक्षक प्रमाणित शाळा व संस्था
४) रचना व कार्यपद्धती अधिकारी
५) अधिव्याख्याता
६) सांख्यिकी अधिकारी

* **वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरुपाची परीक्षा – २ पेपर्स**

पेपर क्रमांक – १ : मराठी, इंग्रजी, सामान्यज्ञान, शासनाशी संबंधित निवडक कायदे व संस्था – १०० प्रश्न, २०० गुण

पेपर क्रमांक – २ : पदाच्या कर्तव्यासाठी आवश्यक ज्ञान – १०० प्रश्न, २०० गुण

पेपर क्रमांक –१ : मराठी, इंग्रजी, सामान्यज्ञान,शासनाशी संबंधित निवडक कायदे व संस्था

(१) मराठी

१) सर्वसामान्य शब्दसंग्रह
२) वाक्यरचना
३) व्याकरण
४) म्हणी व वाक्प्रचार यांचा अर्थ आणि उपयोग
५) उताऱ्यावरील प्रश्नांची उत्तरे

(२) इंग्रजी

6) Common Vocabulary
7) Sentence structure
8) Grammar
9) Use of Idioms and phrases & their meaning
10) Comprehension of passage

Study CIRCLE

(३) सामान्यज्ञान

१) महाराष्ट्राचा इतिहास
२) महाराष्ट्राचा भूगोल
३) गणित
४) बुद्धिमत्ता चाचणी
५) चालू घडामोडी – जागतिक तसेच भारतातील चालू घडामोडी – राजकीय, औद्योगिक, आर्थिक, सामाजिक, शैक्षणिक, भौगोलिक, खगोलशास्त्रीय, सांस्कृतिक, वैज्ञानिक, इत्यादी

(४) शासनाशी संबंधित निवडक कायदे, संस्था, इ.

१) माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५
२) महाराष्ट्र राज्य लोकसेवा (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, विमुक्त जमाती, भटक्या जमाती/विशेष मागास प्रवर्ग व इतर मागास वर्ग यांचेकरिता आरक्षण) अधिनियम, २००१ (महाराष्ट्र लोकसेवा अधिनियम क्र. ८/२००४)
३) महाराष्ट्र लोकसेवा अधिनियम, २०१५ (सेवा हमी कायदा)
४) शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या बदल्यांचे विनियमन व शासकीय कार्ये पार पाडताना होणाऱ्या विलंबास प्रतिबंध अधिनियम, २००५
५) शासनाची विधीविषयक कामकाज चालविण्याची नियमावली, १९८४ (नियम क्रमांक ९२ व १०९)
६) राज्य महिला आयोग / महिला आर्थिक विकास महामंडळ
७) मानवी हक्क आयोग
८) राज्य बाल हक्क संरक्षण आयोग

पेपर क्रमांक –२ : पदाच्या कर्तव्यासाठी आवश्यक ज्ञान

(१) भारताचे संविधान (सेवाविषयक बाबी व शिक्षणासंबंधित कलमे, संसद व विधीमंडळ कामकाज व विविध समित्या

(२) प्रशासकीय कामकाजाचे नियम व आदेश

१) महाराष्ट्र नागरी सेवा (सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती) नियम, १९८१
२) महाराष्ट्र नागरी सेवा (शिस्त व अपील) नियम ,१९७९
३) महाराष्ट्र नागरी सेवा (वर्तणूक) नियम, १९७९
४) महाराष्ट्र नागरी सेवा (पदग्रहण अवधी, स्वीयेतर सेवा, निलंबन काळातील प्रदाने) नियम, १९८१
५) महाराष्ट्र नागरी सेवा (रजा) नियम, १९८१
६) महाराष्ट्र नागरी सेवा (वेतन) नियम, १९८१
७) महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२
८) महाराष्ट्र नागरी सेवा (अंशराशीकरण) नियम, १९८४
९) मुंबई नागरी सेवा (प्रवासभत्ता) नियम, १९५९
१०) विभागीय चौकशी नियम पुस्तिका

(३) महिला व बालविकास विभागाअंतर्गत अंमलबजावणी करण्यात येत असलेले कायदे व योजना

(४) महाराष्ट्र राज्य बालन्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) नियम, २०१८

(५) एकात्मिक बालविकास सेवा योजना आयुक्तालयाअंतर्गत अंमलबजावणी करण्यात येत असलेल्या योजना

पेपर क्रमांक –१ : मराठी, इंग्रजी, सामान्यज्ञान,शासनाशी संबंधित निवडक कायदे व संस्था

(१) मराठी

१) सर्वसामान्य शब्दसंग्रह
२) वाक्यरचना
३) व्याकरण
४) म्हणी व वाक्प्रचार यांचा अर्थ आणि उपयोग
५) उताऱ्यावरील प्रश्नांची उत्तरे

(२) इंग्रजी

6) Common Vocabulary
7) Sentence structure
8) Grammar
9) Use of Idioms and phrases & their meaning
10) Comprehension of passage

(३) सामान्यज्ञान

११) महाराष्ट्राचा इतिहास
१२) महाराष्ट्राचा भूगोल
१३) गणित
१४) बुद्धिमत्ता चाचणी
१५) चालू घडामोडी – जागतिक तसेच भारतातील चालू घडामोडी – राजकीय, औद्योगिक, आर्थिक, सामाजिक, शैक्षणिक, भौगोलिक, खगोलशास्त्रीय, सांस्कृतिक, वैज्ञानिक, इत्यादी

(४) शासनाशी संबंधित निवडक कायदे, संस्था, इ.

१६) माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५
१७) महाराष्ट्र राज्य लोकसेवा (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, विमुक्त जमाती, भटक्या जमाती/विशेष मागास प्रवर्ग व इतर मागास वर्ग यांचेकरिता आरक्षण) अधिनियम, २००१ (महाराष्ट्र लोकसेवा अधिनियम क्र. ८/२००४)
१८) महाराष्ट्र लोकसेवा अधिनियम, २०१५ (सेवा हमी कायदा)
१९) शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या बदल्यांचे विनियमन व शासकीय कार्ये पार पाडताना होणाऱ्या विलंबास प्रतिबंध अधिनियम, २००५
२०) शासनाची विधीविषयक कामकाज चालविण्याची नियमावली, १९८४ (नियम क्रमांक ९२ व १०९)
२१) राज्य महिला आयोग / महिला आर्थिक विकास महामंडळ
२२) मानवी हक्क आयोग
२३) राज्य बाल हक्क संरक्षण आयोग

पेपर क्रमांक - २ : पदाच्या कर्तव्यासाठी आवश्यक ज्ञान

❊ भारताचे संविधान, संसद व विधीमंडळ कामकाज व समित्या /१५

(१) भारताचे संविधान (सेवाविषयक बाबी व शिक्षणासंबंधित कलमे), संसद व विधीमंडळ कामकाज व विविध समित्या/१५

❊ प्रशासकीय कामकाजाचे नियम व आदेश /५०

(२) महाराष्ट्र नागरी सेवा (सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती) नियम, १९८१ /५

(३) महाराष्ट्र नागरी सेवा (शिस्त व अपील) नियम, १९७९ /५

(४) महाराष्ट्र नागरी सेवा (वर्तणूक) नियम, १९७९ /५

(५) महाराष्ट्र नागरी सेवा (पदग्रहण अवधी, स्वीयेतर सेवा, निलंबन काळातील प्रदाने) नियम, १९८१ /५

(६) महाराष्ट्र नागरी सेवा (रजा) नियम, १९८१ /५

(७) महाराष्ट्र नागरी सेवा (वेतन) नियम, १९८१ /५

(८) महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२ /५

(९) महाराष्ट्र नागरी सेवा (अंशराशीकरण) नियम, १९८४ /५

(१०) मुंबई नागरी सेवा (प्रवासभत्ता) नियम, १९५९ /५

(११) विभागीय चौकशी नियम पुस्तिका /५

❊ महिला व बालविकास विभाग, एकात्मिक बालविकास सेवा योजना आयुक्तालय

(१२) महिला व बालविकास विभागाअंतर्गत अंमलबजावणी करण्यात येत असलेले कायदे व योजना/१५

(१३) महाराष्ट्र राज्य बालन्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) नियम, २०१८/५

(१४) एकात्मिक बालविकास सेवा योजना आयुक्तालयाअंतर्गत अंमलबजावणी करण्यात येत असलेल्या योजना /१५

महिला व बालविकास आयुक्तालय मर्यादित विभागीय स्पर्धा चाळणी परीक्षा

पेपर क्रमांक -२ : पदाच्या कर्तव्यासाठी आवश्यक ज्ञान

१०० महत्त्वाचे मुद्दे

✻ अभ्यासक्रमात नमूद घटक व त्यावर विचारल्या जाणाऱ्या प्रश्नांची संख्या * –

१) भारताचे संविधान (सेवाविषयक बाबी व शिक्षणासंबंधित कलमे), संसद व विधीमंडळ कामकाज व विविध समित्या / १५

२) प्रशासकीय कामकाजाचे नियम व आदेश / ५०

३) महिला व बालविकास विभागाअंतर्गत अंमलबजावणी करण्यात येत असलेले कायदे व योजना / १५

४) महाराष्ट्र राज्य बालन्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) नियम, २०१८ / ५

५) एकात्मिक बालविकास सेवा योजना आयुक्तालयाअंतर्गत अंमलबजावणी करण्यात येत असलेल्या योजना / १५

✻ *सदर संख्या ही महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगाच्या मागील व सद्य समकक्ष परीक्षा यावर आधारित व अंदाजित असून परीक्षेत त्यात बदल अपेक्षित आहे.*

पेपर क्रमांक -२ : पदाच्या कर्तव्यासाठी आवश्यक ज्ञान

(१) भारताचे संविधान (सेवाविषयक बाबी व शिक्षणासंबंधित कलमे, संसद व विधीमंडळ कामकाज व समित्या / १५

१) भारताचे संविधान – उत्क्रांती व वैशिष्ट्ये

२) मूलभूत अधिकार (कलम १२ ते ३०)

३) राज्य धोरणाची निदेशक तत्त्वे (कलम ३६ ते ५१)

४) मूलभूत कर्तव्ये (अनुच्छेद – ५१ (क))

५) सेवाविषयक बाबी व शिक्षणासंबंधित कलमे

६) केंद्रीय कार्यकारी यंत्रणा

७) संसद कामकाज – लोकसभा राज्यसभा (७९–१२३)

८) संसदीय समित्या

९) राज्यस्तरीय कार्यकारी यंत्रणा

१०) विधीमंडळ कामकाज (कलम १६८–२१३) – विधानसभा नियम – नियम क्रमांक ६८, ६९, ७०, ७२, ७४ (प्रश्न), ८६ (अल्प मुदतीच्या नोटीसीचे प्रश्न), ९० (पुरवणी प्रश्न), ९२,९४ (अर्धतास चर्चा), १०१ ते १०३ (अल्पवेळ चर्चा), १०६ ते ११० (ठराव),

११) विधान परिषद नियम – नियम क्र. ६६, ६७, ६८, ७०, ७२ (प्रश्न), ८४ (अल्पसूचना प्रश्न), ८८ (पुरवणी प्रश्न), ९०,९२ (अर्धातास चर्चा), ९७ ते ९९ (अल्पकालीन चर्चा), १०२ ते १०६ (ठराव)

१२) विधीमंडळ समित्या – १९८ व १९९ (संयुक्त समित्या), २०६ व २०७ (लोकलेखा समिती), २०८ ते २१० (अंदाज समिती), २२६ ते २२८ (आश्वासन समिती).

१३) ग्रामीण प्रशासन

१४) न्यायालयीन यंत्रणा

१५) राजकीय व्यवस्था – पक्ष, निवडणुका

(२) प्रशासकीय कामकाजाचे नियम व आदेश /५०

१) महाराष्ट्र नागरी सेवा (सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती) नियम, १९८१
२) महाराष्ट्र नागरी सेवा (शिस्त व अपील) नियम ,१९७९
३) महाराष्ट्र नागरी सेवा (वर्तणूक) नियम, १९७९
४) महाराष्ट्र नागरी सेवा (पदग्रहण अवधी, स्वीयेतर सेवा, निलंबन काळातील प्रदाने) नियम, १९८१
५) महाराष्ट्र नागरी सेवा (रजा) नियम, १९८१
६) महाराष्ट्र नागरी सेवा (वेतन) नियम, १९८१
७) महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२
८) महाराष्ट्र नागरी सेवा (अंशराशीकरण) नियम, १९८४
९) मुंबई नागरी सेवा (प्रवासभत्ता) नियम, १९५९
१०) विभागीय चौकशी नियम पुस्तिका

(३) महिला व बालविकास विभागाअंतर्गत अंमलबजावणी करण्यात येत असलेले कायदे व योजना/१५
(४) महाराष्ट्र राज्य बालन्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) नियम, २०१८/५
(५) एकात्मिक बालविकास सेवा योजना आयुक्तालयाअंतर्गत अंमलबजावणी करण्यात येत असलेल्या योजना /१५

पेपर क्रमांक -२ : पदाच्या कर्तव्यासाठी आवश्यक ज्ञान

(१) भारताचे संविधान, संसद व विधीमंडळ कामकाज व समित्या /१५
(२) महाराष्ट्र नागरी सेवा (सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती) नियम, १९८१ /५
(३) महाराष्ट्र नागरी सेवा (शिस्त व अपील) नियम, १९७९ /५
(४) महाराष्ट्र नागरी सेवा (वर्तणूक) नियम, १९७९ /५
(५) महाराष्ट्र नागरी सेवा (पदग्रहण अवधी, स्वीयेतर सेवा, निलंबन काळातील प्रदाने) नियम, १९८१ /५
(६) महाराष्ट्र नागरी सेवा (रजा) नियम, १९८१ /५
(७) महाराष्ट्र नागरी सेवा (वेतन) नियम, १९८१ /५
(८) महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२ /५
(९) महाराष्ट्र नागरी सेवा (अंशराशीकरण) नियम, १९८४ /५
(१०) मुंबई नागरी सेवा (प्रवासभत्ता) नियम, १९५९ /५
(११) विभागीय चौकशी नियम पुस्तिका /५
(१२) महिला व बालविकास विभागाअंतर्गत अंमलबजावणी करण्यात येत असलेले कायदे व योजना/१५
(१३) महाराष्ट्र राज्य बालन्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) नियम, २०१८/५
(१४) एकात्मिक बालविकास सेवा योजना आयुक्तालयाअंतर्गत अंमलबजावणी करण्यात येत असलेल्या योजना /१५

(१) भारताचे संविधान, संसद व विधीमंडळ कामकाज व समित्या /१५

१) भारताचे संविधान - उत्क्रांती व वैशिष्ट्ये
२) मूलभूत अधिकार (कलम १२ ते ३०)
३) राज्य धोरणाची निदेशक तत्त्वे (कलम ३६ ते ५१)
४) मूलभूत कर्तव्ये (अनुच्छेद - ५१ (क))
५) सेवाविषयक बाबी व शिक्षणासंबंधित कलमे
६) केंद्रीय कार्यकारी यंत्रणा

७) संसद कामकाज –लोकसभा राज्यसभा (७९–१२३)

८) संसदीय समित्या

९) राज्यस्तरीय कार्यकारी यंत्रणा

१०) विधीमंडळ कामकाज (कलम १६८–२१३) – विधानसभा नियम – नियम क्रमांक ६८,६९,७०,७२,७४ (प्रश्न), ८६ (अल्प मुदतीच्या नोटीसीचे प्रश्न), ९० (पुरवणी प्रश्न), ९२,९४ (अर्धतास चर्चा), १०१ ते १०३ (अल्पवेळ चर्चा), १०६ ते ११० (ठराव),

११) विधान परिषद नियम – नियम क्र. ६६,६७,६८,७०,७२ (प्रश्न), ८४ (अल्पसूचना प्रश्न), ८८ (पुरवणी प्रश्न), ९०,९२ (अर्धातास चर्चा), ९७ ते ९९ (अल्पकालीन चर्चा), १०२ ते १०६ (ठराव)

१२) विधीमंडळ समित्या – १९८ व १९९ (संयुक्त समित्या), २०६ व २०७ (लोकलेखा समिती),२०८ ते २१० (अंदाज समिती), २२६ ते २२८ (आश्वासन समिती).

१३) ग्रामीण प्रशासन

१४) न्यायालयीन यंत्रणा

१५) राजकीय व्यवस्था –पक्ष, निवडणुका

(२) महाराष्ट्र नागरी सेवा (सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती) नियम, १९८१ /५

१६) सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती नियमाचे स्वरुप, महत्त्वाची वैशिष्ट्ये

१७) सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती नियमातील महत्त्वाची कलमे व तरतुदी

१८) सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती नियमाशी संबंधित यंत्रणा व अधिकारी

१९) सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती नियमातील शिक्षेची तरतूद

२०) सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती नियमातील त्रुटी व दुरुस्त्या,अपील

(३) महाराष्ट्र नागरी सेवा (शिस्त व अपील) नियम, १९७९ /५

२१) शिस्त व अपील नियमाचे स्वरुप, महत्त्वाची वैशिष्ट्ये

२२) शिस्त व अपील नियमातील महत्त्वाची कलमे व तरतुदी

२३) शिस्त व अपील नियमाशी संबंधित यंत्रणा व अधिकारी

२४) शिस्त व अपील नियमातील शिक्षेची तरतूद

२५) शिस्त व अपील नियमातील त्रुटी व दुरुस्त्या,अपील

(४) महाराष्ट्र नागरी सेवा (वर्तणूक) नियम, १९७९ /५

२६) वर्तणूक नियमाचे स्वरुप, महत्त्वाची वैशिष्ट्ये

२७) वर्तणूक नियमातील महत्त्वाची कलमे व तरतुदी

२८) वर्तणूक नियमाशी संबंधित यंत्रणा व अधिकारी

२९) वर्तणूक नियमातील शिक्षेची तरतूद

३०) वर्तणूक नियमातील त्रुटी व दुरुस्त्या,अपील

(५) महाराष्ट्र नागरी सेवा (पदग्रहण, स्वीयेतर सेवा, निलंबन) नियम, १९८१ /५

३१) पदग्रहण अवधी, स्वीयेतर सेवा, निलंबन नियमाचे स्वरुप, महत्त्वाची वैशिष्ट्ये

३२) पदग्रहण अवधी, स्वीयेतर सेवा, निलंबन नियमातील महत्त्वाची कलमे व तरतुदी

३३) पदग्रहण अवधी, स्वीयेतर सेवा, निलंबननियमाशी संबंधित यंत्रणा व अधिकारी

३४) पदग्रहण अवधी, स्वीयेतर सेवा, निलंबन नियमातील शिक्षेची तरतूद

३५) पदग्रहण अवधी, स्वीयेतर सेवा, निलंबन नियमातील त्रुटी व दुरुस्त्या,अपील

Study CIRCLE

(६) महाराष्ट्र नागरी सेवा (रजा) नियम, १९८१ /५

३६) रजा नियमाचे स्वरुप, महत्त्वाची वैशिष्ट्ये
३७) रजा नियमातील महत्त्वाची कलमे व तरतुदी
३८) रजा नियमाशी संबंधित यंत्रणा व अधिकारी
३९) रजा नियमातील शिक्षेची तरतूद
४०) रजा नियमातील त्रुटी व दुरुस्त्या,अपील

(७) महाराष्ट्र नागरी सेवा (वेतन) नियम, १९८१ /५

४१) वेतन नियमाचे स्वरुप, महत्त्वाची वैशिष्ट्ये
४२) वेतन नियमातील महत्त्वाची कलमे व तरतुदी
४३) वेतन नियमाशी संबंधित यंत्रणा व अधिकारी
४४) वेतन नियमातील शिक्षेची तरतूद
४५) वेतन नियमातील त्रुटी व दुरुस्त्या,अपील

(८) महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२ /५

४६) निवृत्तिवेतन नियमाचे स्वरुप, महत्त्वाची वैशिष्ट्ये
४७) निवृत्तिवेतन नियमातील महत्त्वाची कलमे व तरतुदी
४८) निवृत्तिवेतन नियमाशी संबंधित यंत्रणा व अधिकारी
४९) निवृत्तिवेतन नियमातील शिक्षेची तरतूद
५०) निवृत्तिवेतन नियमातील त्रुटी व दुरुस्त्या, अपील

(९) महाराष्ट्र नागरी सेवा (अंशराशीकरण) नियम, १९८४ /५

५१) अंशराशीकरण नियमाचे स्वरुप, महत्त्वाची वैशिष्ट्ये
५२) अंशराशीकरण नियमातील महत्त्वाची कलमे व तरतुदी
५३) अंशराशीकरण नियमाशी संबंधित यंत्रणा व अधिकारी
५४) अंशराशीकरण नियमातील शिक्षेची तरतूद
५५) अंशराशीकरण नियमातील त्रुटी व दुरुस्त्या,अपील

(१०) मुंबई नागरी सेवा (प्रवासभत्ता) नियम, १९५९ /५

५६) प्रवासभत्ता नियमाचे स्वरुप, महत्त्वाची वैशिष्ट्ये
५७) प्रवासभत्ता नियमातील महत्त्वाची कलमे व तरतुदी
५८) प्रवासभत्ता नियमाशी संबंधित यंत्रणा व अधिकारी
५९) प्रवासभत्ता नियमातील शिक्षेची तरतूद
६०) प्रवासभत्ता नियमातील त्रुटी व दुरुस्त्या,अपील

(११) विभागीय चौकशी नियम पुस्तिका /५

६१) विभागीय चौकशी नियम पुस्तिकेचे स्वरुप, महत्त्वाची वैशिष्ट्ये,
६२) चौकशी नियम पुस्तिकेतील महत्त्वाची कलमे व तरतुदी
६३) चौकशीची प्रक्रिया – दोषारोप, संबंधित यंत्रणा व अधिकारी
६४) चौकशी नियम पुस्तिकेनुसार शिक्षेची तरतूद
६५) विभागीय चौकशी प्रक्रियेतील त्रुटी,अपील

(१२) महिला व बालविकास विभागाअंतर्गत अंमलबजावणी होणारे कायदे व योजना/१५

६६) कौटुंबिक हिंसाचार पासून महिलांचे संरक्षण अधिनियम कायदा २००५
६७) हुंडा प्रतिबंध कायदा, १९६१
६८) महिला कल्याणासाठीचे कायदे, महिला हक्कांचे बळकटीकरण
६९) लैंगिक हिंसा प्रतिबंध – मुलांसाठी पॉस्को ई–बटन, चाईल्ड लाईन... डायल १०९८
७०) पीडित महिला व बालकांसाठी 'मनोधैर्य' योजना
७१) महिलांच्या सुरक्षिततेसाठी महाराष्ट्र शासनाने केलेल्या उपाययोजना – शक्ती कायदा
७२) महिला धोरण, २००१ , विधवांच्या मुलींच्या लग्नाला अनुदान
७३) किशोरी शक्ति योजना
७४) माझी कन्या भाग्यश्री योजना, सुकन्या योजना
७५) मुलगी वाचवा मुलगी शिकवा (बेटी बचाव बेटी पढाव)
७६) राजीव गांधी किशोरी सबलीकरण योजना
७७) सावित्रीबाई फुले कन्या कल्याण पारितोषिक योजना
७८) सावित्रीबाई फुले शिष्यवृत्ती
७९) जननी सुरक्षा अभियान , प्रजनन व बाल आरोग्य कार्यक्रम
८०) महिला प्रशिक्षण केंद्र अूनुदान, महिलांना स्वयंरोजगार अनुदान सुमतीबाई सुकळीकर उद्योगिनी महिला सक्षमीकरण योजना

(१३) महाराष्ट्र राज्य बालन्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) नियम, २०१८/५

८१) बालन्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियमाचा उदेश व गरज
८२) बालन्याय अधिनियमातील महत्त्वाची कलमे व तरतुदी, शिक्षेची तरतूद
८३) बालन्यायअधिनियमाशी संबंधित यंत्रणा व अधिकारी
८४) बालकहक्कांचा जाहीरनामा
८५) बालकामगार मुक्ती अभियान

(१४) एकात्मिक बालविकास सेवा योजना आयुक्तालयाच्या योजना /१५

८६) एकात्मिक बालविकास सेवा योजनेचे लाभार्थी
८७) पुरक पोषण आहार
८८) लसीकरण– ३ वर्षापेक्षा कमी वयाची बालके, ३–६ वर्षाची बालके
८९) आरोग्य तपासणी
९०) संदर्भ आरोग्य सेवा
९१) अनौपचारीक शाला–पूर्व शिक्षण
९२) पोषण आणि आरोग्य शिक्षण
९३) आरोग्य व स्वच्छता
९४) गर्भवती व स्तनदामाता– टिटॅनसची लस, लोहयुक्त व जंतनाशक गोळ्या
९५) वाढीवर देखरेख – हिमोग्लोबीन, बॉडीमास इंडेक्स तपासणी
९६) जीवन कौशल्य – १५ ते ४५ वर्षाच्या महिला
९७) व्यवसायिक प्रशिक्षण –११ ते १८ वर्षाच्या किशोरी

<u>महिला व बालविकास आयुक्तालय मर्यादित विभागीय सुधारित स्पर्धा परीक्षेसाठी उपयुक्त प्रश्न</u>

महिला व बालकल्याण अधिकारी सरळसेवा परीक्षा, २३ डिसेंबर २०१८

पेपर – २ : पदाच्या कर्तव्यासाठी आवश्यक ज्ञान

✻ **सुधारित अभ्यासक्रमा (२०२३) च्या ''पेपर – २ : पदाच्या कर्तव्यासाठी आवश्यक ज्ञान'' मध्ये नमूद असलेल्या घटक/ उपघटकासंदर्भात, २३ डिसेंबर २०१८ रोजी झालेल्या परीक्षेत विचारले गेलेले प्रश्न –**

✻ **भारताचे संविधान, संसद व विधीमंडळ कामकाज व समित्या**

(१) भारताचे संविधान (सेवाविषयक बाबी व शिक्षणासंबंधित कलमे), संसद व विधीमंडळ कामकाज व विविध समित्या/१५

✻ **प्रशासकीय कामकाजाचे नियम व आदेश**

(२) महाराष्ट्र नागरी सेवा (सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती) नियम, १९८१
(३) महाराष्ट्र नागरी सेवा (शिस्त व अपील) नियम, १९७९
(४) महाराष्ट्र नागरी सेवा (वर्तणूक) नियम, १९७९
(५) महाराष्ट्र नागरी सेवा (पदग्रहण अवधी, स्वीयेतर सेवा, निलंबन काळातील प्रदाने) नियम, १९८१
(६) महाराष्ट्र नागरी सेवा (रजा) नियम, १९८१
(७) महाराष्ट्र नागरी सेवा (वेतन) नियम, १९८१
(८) महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२
(९) महाराष्ट्र नागरी सेवा (अंशराशीकरण) नियम, १९८४
(१०) मुंबई नागरी सेवा (प्रवासभत्ता) नियम, १९५९
(११) विभागीय चौकशी नियम पुस्तिका

✻ **महिला व बालविकास विभाग, एकात्मिक बालविकास सेवा योजना आयुक्तालय**

(१२) महिला व बालविकास विभागाअंतर्गत अंमलबजावणी करण्यात येत असलेले कायदे व योजना
(१३) महाराष्ट्र राज्य बालन्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) नियम, २०१८
(१४) एकात्मिक बालविकास सेवा योजना आयुक्तालयाअंतर्गत अंमलबजावणी करण्यात येत असलेल्या योजना

<u>(१) भारताचे संविधान, संसद व विधीमंडळ कामकाज व समित्या /१०</u>

१) भारताचे संविधान – उत्क्रांती व वैशिष्ट्ये /३
२) मूलभूत अधिकार (कलम १२ ते ३०) /१
३) राज्य धोरणाची निदेशक तत्त्वे (कलम ३६ ते ५१)/१
४) मूलभूत कर्तव्ये (अनुच्छेद – ५१ (क))
५) सेवाविषयक बाबी व शिक्षणासंबंधित कलमे /१

६) केंद्रीय कार्यकारी यंत्रणा

७) संसद कामकाज –लोकसभा राज्यसभा (७९–१२३)

८) संसदीय समित्या

९) राज्यस्तरीय कार्यकारी यंत्रणा

१०) विधीमंडळ कामकाज (कलम १६८–२१३) – विधानसभा नियम – नियम क्रमांक ६८,६९,७०,७२,७४ (प्रश्न), ८६ (अल्प मुदतीच्या नोटीसीचे प्रश्न), ९० (पुरवणी प्रश्न), ९२,९४ (अर्धतास चर्चा), १०१ ते १०३ (अल्पवेळ चर्चा), १०६ ते ११० (ठराव),

११) विधान परिषद नियम – नियम क्र. ६६,६७,६८,७०,७२ (प्रश्न), ८४ (अल्पसूचना प्रश्न), ८८ (पुरवणी प्रश्न), ९०,९२ (अर्धातास चर्चा), ९७ ते ९९ (अल्पकालीन चर्चा), १०२ ते १०६ (ठराव)

१२) विधीमंडळ समित्या – १९८ व १९९ (संयुक्त समित्या), २०६ व २०७ (लोकलेखा समिती),२०८ ते २१० (अंदाज समिती), २२६ ते २२८ (आश्वासन समिती).

१३) ग्रामीण प्रशासन /२

१४) न्यायालयीन यंत्रणा

१५) राजकीय व्यवस्था –पक्ष, निवडणुका /२

१) भारताचे संविधान – उत्क्रांती व वैशिष्ट्ये

१) भारतीय राज्यघटना ही खालील तारखेस अंगीकारली गेली?
१) २६ जानेवारी १९४९ २) २६ नोव्हेंबर १९४९ ३) १५ ऑगस्ट १९४७ ४) १५ ऑगस्ट १९५०

२) नागरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांना घटनात्मक दर्जा कोणत्या घटनादुरुस्तीन्वये देण्यात आला?
१) ७२ वी २) ७४ वी ३) ७७ वी ४) ४८ वी

३) घटनेच्या १९९२ साली पारित केलेल्या ...... घटना दुरुस्तीनुसार स्त्रियांना पंचायत राज्य संस्थात व शहरी स्थानिक संस्थात ३३ टक्के आरक्षण दिलेले आहे.
१) ७१ व्या व ७२ व्या २) ७३ व्या व ७४ व्या ३) ७५ व्या व ७६ व्या ४) ७७ व्या व ७८ व्या

२) मूलभूत अधिकार (कलम १२ ते ३०)

१) संविधानाच्या कलम ...... अन्वये धर्म, वंश, जात, लिंग किंवा जन्मस्थान या कारणांवरून भेदभाव करण्यास मनाई करण्यात आली आहे व त्याच बरोबर स्त्रिया व बालके यांच्याकरिता कोणतीही विशेष तरतूद करण्यास राज्याला प्रतिबंध होणार नाही अशीदेखील सोय आहे.
१) १४ २) १५ ३) १६ ४) १७

३) राज्य धोरणाची निदेशक तत्त्वे (कलम ३६ ते ५१)

१) भारताच्या राज्यघटनेतील, राज्याच्या धोरणाचे निर्देशक तत्त्वांमध्ये महिला व पुरुष या दोघांसाठी ...... नुसार समान कामासाठी समान वेतनाची तरतूद करण्यात आली आहे.
१) कलम ३९ (K) २) कलम ३८ ३) कलम ३७ ४) कलम ३६

५) सेवाविषयक बाबी व शिक्षणासंबंधित कलमे

१) भ्रष्टाचार प्रतिबंध अधिनियम, १९८८ मधील कोणत्या कलमानुसार शासकीय कर्मचाऱ्याने त्याच्या कायदेशीर कामाच्या मोबदल्या व्यतिरिक्त कोणत्याही व्यक्तिकडून स्वतःसाठी किंवा इतर व्यक्तिसाठी कामाच्या मोबदल्यात बक्षिसी स्वीकारल्यास किंवा स्वीकारण्यासाठी राजी असल्यास किंवा स्वीकारण्याचा प्रयत्न केल्यास तो गुन्हा ठरविण्यात आला आहे?
१) कलम ४ २) कलम ६ ३) कलम ७ ४) कलम २४

१३) ग्रामीण प्रशासन

१) भारतीय राज्यघटनेच्या कोणत्या अनुच्छेदानुसार पंचायत राजच्या तरतुदी नागालँड, मेघालय व मिझोराम राज्यांना लागू होत नाही?
१) अनुच्छेद '२४३-जे' २) अनुच्छेद '२४३-एल'
३) अनुच्छेद '२४३-एम (२)' ४) वरीलपैकी कोणतेही नाही

२) राज्यघटनेच्या भाग नऊ मध्ये अनुच्छेद '२४३-I' खाली, न्यूनतम पातळीवर शासनासाठी स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या हेतूने ...... ची स्थापना करण्यात आली आहे.
१) नगरपालिका २) जिल्हा परिषद ३) पंचायत ४) वरीलपैकी काहीही नाही

१५) राजकीय व्यवस्था -पक्ष, निवडणुका

१) भारतीय राज्य घटनेच्या अनुच्छेद '२४३-M (१) क' नुसार जिल्हा परिषद, पंचायत समिती व ग्रामपंचायत मध्ये निवडून येण्यासाठी व्यक्तीचे खालीलपैकी कमीत कमी वयोमान असावे लागते?
१) १८ वर्षे २) १९ वर्षे ३) २० वर्षे ४) २१ वर्षे

२) एकंदर उपलब्ध असलेल्या जागांपैकी प्रत्येक पंचायत निवडणुकांमध्ये महिलांसाठी किती जागा राखीव असतील?
१) १/४ २) १/५ ३) १/२ ४) १/३

(२) महाराष्ट्र नागरी सेवा (सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती) नियम, १९८१

१६) सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती नियमाचे स्वरुप, महत्त्वाची वैशिष्ट्ये
१७) सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती नियमातील महत्त्वाची कलमे व तरतुदी
१८) सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती नियमाशी संबंधित यंत्रणा व अधिकारी
१९) सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती नियमातील शिक्षेची तरतूद
२०) सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती नियमातील त्रुटी व दुरुस्त्या,अपील

(३) महाराष्ट्र नागरी सेवा (शिस्त व अपील) नियम, १९७९

२१) शिस्त व अपील नियमाचे स्वरुप, महत्त्वाची वैशिष्ट्ये
२२) शिस्त व अपील नियमातील महत्त्वाची कलमे व तरतुदी
२३) शिस्त व अपील नियमाशी संबंधित यंत्रणा व अधिकारी

२४) शिस्त व अपील नियमातील शिक्षेची तरतूद
२५) शिस्त व अपील नियमातील त्रुटी व दुरुस्त्या, अपील

(४) महाराष्ट्र नागरी सेवा (वर्तणूक) नियम, १९७९

२६) वर्तणूक नियमाचे स्वरुप, महत्त्वाची वैशिष्ट्ये
२७) वर्तणूक नियमातील महत्त्वाची कलमे व तरतुदी
२८) वर्तणूक नियमाशी संबंधित यंत्रणा व अधिकारी
२९) वर्तणूक नियमातील शिक्षेची तरतूद
३०) वर्तणूक नियमातील त्रुटी व दुरुस्त्या, अपील

(५) महाराष्ट्र नागरी सेवा (पदग्रहण, स्वीयेतर सेवा, निलंबन) नियम, १९८१

३१) पदग्रहण अवधी, स्वीयेतर सेवा, निलंबन नियमाचे स्वरुप, महत्त्वाची वैशिष्ट्ये
३२) पदग्रहण अवधी, स्वीयेतर सेवा, निलंबन नियमातील महत्त्वाची कलमे व तरतुदी
३३) पदग्रहण अवधी, स्वीयेतर सेवा, निलंबननियमाशी संबंधित यंत्रणा व अधिकारी
३४) पदग्रहण अवधी, स्वीयेतर सेवा, निलंबन नियमातील शिक्षेची तरतूद
३५) पदग्रहण अवधी, स्वीयेतर सेवा, निलंबन नियमातील त्रुटी व दुरुस्त्या, अपील

(६) महाराष्ट्र नागरी सेवा (रजा) नियम, १९८१

३६) रजा नियमाचे स्वरुप, महत्त्वाची वैशिष्ट्ये
३७) रजा नियमातील महत्त्वाची कलमे व तरतुदी
३८) रजा नियमाशी संबंधित यंत्रणा व अधिकारी
३९) रजा नियमातील शिक्षेची तरतूद
४०) रजा नियमातील त्रुटी व दुरुस्त्या, अपील

(७) महाराष्ट्र नागरी सेवा (वेतन) नियम, १९८१

४१) वेतन नियमाचे स्वरुप, महत्त्वाची वैशिष्ट्ये
४२) वेतन नियमातील महत्त्वाची कलमे व तरतुदी
४३) वेतन नियमाशी संबंधित यंत्रणा व अधिकारी
४४) वेतन नियमातील शिक्षेची तरतूद
४५) वेतन नियमातील त्रुटी व दुरुस्त्या, अपील

(८) महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२

४६) निवृत्तिवेतन नियमाचे स्वरुप, महत्त्वाची वैशिष्ट्ये
४७) निवृत्तिवेतन नियमातील महत्त्वाची कलमे व तरतुदी
४८) निवृत्तिवेतन नियमाशी संबंधित यंत्रणा व अधिकारी
४९) निवृत्तिवेतन नियमातील शिक्षेची तरतूद
५०) निवृत्तिवेतन नियमातील त्रुटी व दुरुस्त्या, अपील

(९) महाराष्ट्र नागरी सेवा (अंशराशीकरण) नियम, १९८४

५१) अंशराशीकरण नियमाचे स्वरुप, महत्त्वाची वैशिष्ट्ये
५२) अंशराशीकरण नियमातील महत्त्वाची कलमे व तरतुदी
५३) अंशराशीकरण नियमाशी संबंधित यंत्रणा व अधिकारी

५४) अंशराशीकरण नियमातील शिक्षेची तरतूद
५५) अंशराशीकरण नियमातील त्रुटी व दुरुस्त्या, अपील

(१०) मुंबई नागरी सेवा (प्रवासभत्ता) नियम, १९५९

५६) प्रवासभत्ता नियमाचे स्वरुप, महत्त्वाची वैशिष्ट्ये
५७) प्रवासभत्ता नियमातील महत्त्वाची कलमे व तरतुदी
५८) प्रवासभत्ता नियमाशी संबंधित यंत्रणा व अधिकारी
५९) प्रवासभत्ता नियमातील शिक्षेची तरतूद
६०) प्रवासभत्ता नियमातील त्रुटी व दुरुस्त्या, अपील

(११) विभागीय चौकशी नियम पुस्तिका

६१) विभागीय चौकशी नियम पुस्तिकेचे स्वरुप, महत्त्वाची वैशिष्ट्ये,
६२) चौकशी नियम पुस्तिकेतील महत्त्वाची कलमे व तरतुदी
६३) चौकशीची प्रक्रिया- दोषारोप, संबंधित यंत्रणा व अधिकारी
६४) चौकशी नियम पुस्तिकेनुसार शिक्षेची तरतूद
६५) विभागीय चौकशी प्रक्रियेतील त्रुटी, अपील

(१२) महिला व बालविकास विभाग : कायदे व योजना / १४

६६) कौटुंबिक हिंसाचार पासून महिलांचे संरक्षण अधिनियम कायदा २००५ / १
६७) अनैतिक व्यापार प्रतिबंध अधिनियम १९५६, हुंडा प्रतिबंध कायदा १९६१ / १
६८) वैद्यकीय गर्भपात अधिनियम १९७१, लिंग निदान प्रतिबंधक अधिनियम, गर्भधारणापूर्व व प्रसूतीपूर्व निदान तंत्र अधिनियम, १९९४ / ३
६९) लैंगिक हिंसा प्रतिबंध – मुलांसाठी पॉस्को ई-बटन, चाईल्ड लाईन... डायल १०९८, शक्ती कायदा / १
७०) महिलांच्या सुरक्षिततेसाठी महाराष्ट्र शासनाने केलेल्या उपाययोजना –पीडित महिला व बालकांसाठी 'मनोधैर्य' योजना / २
७१) महिला धोरण२००१, महिला आयोग, विधवांच्या मुलींच्या लग्नाला अनुदान / ३
७२) महिला कल्याणासाठीचे कायदे, महिला हक्कांचे बळकटीकरण / १
७३) किशोरी शक्ती योजना
७४) माझी कन्या भाग्यश्री योजना, सुकन्या योजना
७५) मुलगी वाचवा मुलगी शिकवा (बेटी बचाव बेटी पढाव)
७६) राजीव गांधी किशोरी सबलीकरण योजना
७७) सावित्रीबाई फुले कन्या कल्याण पारितोषिक योजना
७८) सावित्रीबाई फुले शिष्यवृत्ती
७९) जननी सुरक्षा अभियान, प्रजनन व बाल आरोग्य कार्यक्रम
८०) महिला आर्थिक सक्षमीकरण- महिला प्रशिक्षण केंद्र अनुदान, महिलांना स्वयंरोजगार अनुदान, सुमतीबाई सुकळीकर उद्योगिनी महिला सक्षमीकरण योजना / २

६६) कौटुंबिक हिंसाचार पासून महिलांचे संरक्षण अधिनियम कायदा २००५

१) महिलांचे कौटुंबिक हिंसाचारापासून संरक्षण अधिनियम, २००५ नुसार संरक्षण आदेशाचे उल्लंघन केल्यास पुढील शिक्षेची तरतूद आहे :

१) एक वर्ष कैद अथवा दंड अथवा दोन्ही
२) पाच वर्ष कैद अथवा दंड
३) सहा महिने कैद
४) केवळ दंड

६७) अनैतिक व्यापार प्रतिबंध अधिनियम १९५६, हुंडा प्रतिबंध कायदा १९६१

१) अनैतिक व्यापार प्रतिबंध अधिनियम, १९५६ च्या कलम ४ नुसार कोणीही १८ वर्षे पूर्ण झालेली व्यक्ती अन्य कोणत्याही व्यक्तीच्या वेश्याव्यवसायाच्या उत्पन्नावर जगत असल्यास व असे उत्पन्न अज्ञानाच्या वेश्याव्यवसायातून मिळवित असल्यास खालीलपैकी किती वर्षाच्या कारावासाच्या शिक्षेची तरतूद आहे?

१) २ ते ५ वर्षे
२) ७ ते १० वर्षे
३) जन्मठेप
४) वरीलपैकी काहीही नाही

६८) वैद्यकीय गर्भपात अधिनियम १९७१, लिंग निदान प्रतिबंधक अधिनियम

१) वैद्यकीय गर्भपात अधिनियम, १९७१ (MTP Act) च्या अंतर्गत गर्भपात करण्यासाठी दोन प्रमाणित (Registered) डॉक्टरांच्या मताची गरज केव्हा असते.

१) गर्भ ८ आठवडे ते २० आठवडे पर्यंत असताना.
२) जेव्हा गर्भाचे वय १२ आठवड्यापेक्षा जास्त पण २० आठवड्यापर्यंत असते तेव्हा.
३) गर्भ २० आठवड्याहून जास्त मोठा असतो.
४) कोणत्याही परिस्थितीत २ डॉक्टरांची गरज असतेच.

२) लिंग निदान प्रतिबंधक अधिनियम, गर्भधारणापूर्व व प्रसूतीपूर्व निदान तंत्र अधिनियम, १९९४ नुसार गुन्हा घडल्यास व गुन्ह्याकरिता विशिष्ट शिक्षेची तरतूद नसल्यास त्यास पुढील शिक्षा होईल :

१) जन्मठेप
२) फाशी
३) तीन महिने कैद अथवा दंड अथवा दोन्ही
४) वरीलपैकी नाही

३) लिंग निदान चाचणी करून लिंग निवडण्यास बंदी आणि आनुवंशिक विकृती शोधण्यासाठी प्रसुतीपूर्व निदान तंत्रांचा वापर विनियमीत करण्यासाठी पारित केलेल्या पी.एन.डी.टी. ॲक्ट (१९९४) अनुसार खालीलपैकी कोणती तरतूद केली आहे?

अ) प्रसूतीपूर्व लिंग निदानासंबंधी जाहिरात करण्यास मनाई
ब) पी.एन.डी.टी. ॲक्टमधील तरतुदींचे उल्लंघन करून वैद्यकीय व्यावसायिक/तांत्रिक सेवा पुरविण्यास मनाई
क) सदर कायद्यातील तरतुदींचा भंग करणाऱ्या कंपनीच्या प्रत्येक जबाबदार व्यक्तीस – संमती देणे, कट करणे, दुर्लक्ष करणे यासाठी खटल्यास सामोरे जावे लागेल.
ड) स्वेच्छेने लिंग निदान चाचणी करून घेणाऱ्या स्त्रीला उप–कलम २३ (३) लागू होत नाही.

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त (अ)
२) फक्त (ब)
३) (अ), (ब) आणि (क)
४) फक्त (ड)

६९) लैंगिक हिंसा प्रतिबंध, पॉस्को ई-बटन, चाईल्ड लाईन... डायल १०९८, शक्ती कायदा

१) कोणत्या आंतरराष्ट्रीय कराराचे महिलांच्या हक्कांच्या संरक्षणासंदर्भ अनन्यसाधारण महत्त्व आहे.
१) मानवी हक्कांचा जागतिक जाहीरनामा, १९४८
२) संयुक्त राष्ट्रसंघाचा विकासाच्या हक्कांचा जाहीरनामा, १९८६
३) स्त्रियांविरुद्ध होणारे सर्व प्रकारचे भेदभाव नष्ट करण्याचा करतर, १९७९
४) वरीलपैकी नाही

७०) महिलांच्या सुरक्षिततेसाठी उपाययोजना, मनोधैर्ययोजना

१) महिला आणि बाल विकास मंत्रालयाशी संलग्न संस्था (स्वायत्त) कोणती?
अ) राष्ट्रीय जनसहयोग व बाल विकास संस्था (NIPCCD)
ब) राष्ट्रीय महिला कोण (RMK)
क) केंद्रीय समाज कल्याण मंडळ (CSWB)
ड) केंद्रीय दत्तक साधन प्राधिकरण (CARA)
पर्यायी उत्तरे :
१) फक्त (अ) २) फक्त (ब) ३) फक्त (क) ४) वरील सर्व

२) कामगार महिलांकरिता निवासाची सोय व्यवस्था प्रथम ...... शहरातील कामगार महिलाकरिता करण्यात आली.
१) मुंबई २) दिल्ली ३) कोलकाता ४) मद्रास

७१) महिला धोरण २००१, महिला आयोग, विधवांच्या मुलींच्या लग्नाला अनुदान

१) राष्ट्रीय महिला आयोग अधिनियम हा यावर्षी पारित करण्यात आला.
१) १९७९ २) १९९० ३) २००३ ४) २०१३

२) संयुक्त राष्ट्रसंघाने ...... साल हे ''आंतरराष्ट्रीय महिला वर्ष'' म्हणून जाहीर केले.
१) १९७० २) १९७२ ३) १९७५ ४) १९९०

३) संयुक्त राष्ट्र संघटनेने सन ...... हे वर्ष ''आंतरराष्ट्रीय बालिका वर्ष'' म्हणून जाहीर केले होते.
१) १९९० २) १९७० ३) १९९१ ४) १९७५

७२) महिला कल्याणासाठीचे कायदे, महिला हक्कांचे बळकटीकरण

१) १९७९ साली जागतिक पातळीवर महिलांकरिता पुढीला महत्त्वाची तरतूद झालेली आत्ते :
१) राज्यघटनेमध्ये कलम १५ चा समावेश
२) राष्ट्रीय महिला संरक्षण धोरण
३) महिलांविरुद्धचा सर्व प्रकारच्या भेदभाव वगळणेबाबत अधिसंधी
४) राष्ट्रीय महिला आयोग स्थापना

८०) महिला आर्थिक सक्षमीकरण

१) २०१७-१८ पासून २०१९-२० या तीन टप्प्यात राबविल्या जाणाऱ्या राष्ट्रीय मिशनसाठी किती निधीची तरतूद केली आहे? (केंद्रीय मंत्रिमंडळाची मंजुरी)

१) रु. ५०० कोटी
२) रु. १५०० कोटी
३) रु. ३०१५.१५ कोटी
४) रु. ९०४६.१७ कोटी

२) केंद्रीय क्षेत्र योजना म्हणून सुरू केलेल्या 'स्टेप' (STEP) योजनेसंबंधी खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे?

अ) महिलांना रोजगारक्षम बनविण्यासाठी कुशलता उपलब्ध करण्याची तरतूद
ब) स्वयं रोजगार किंवा उद्योजकतेची क्षमता व कौशल्य उपलब्ध रणे.
क) १६ वर्षे व अधिक वयाच्या महिलांमध्ये रत्ने, व जवाहिरे, पर्यटन, आदरातिथ्य इ. कौशल्ये विकसित करणे.

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त (अ)
२) फक्त (ब)
३) फक्त (अ) आणि (ब)
४) वरील सर्व

(१३) महाराष्ट्र बालन्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) नियम, २०१८/२

८१) बालन्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियमाचा उद्देश व गरज
८२) बालन्याय अधिनियमातील महत्त्वाची कलमे व तरतुदी, शिक्षेची तरतूद
८३) बालन्यायअधिनियमाशी संबंधित यंत्रणा व अधिकारी
८४) बालकहक्कांचा जाहीरनामा
८५) बालकामगार मुक्ती अभियान

८३) बालन्यायअधिनियमाशी संबंधित यंत्रणा व अधिकारी

१) बालकांचे अधिकार संरक्षण अधिनियम २००५ अंतर्गत आयोगाचे पुढील अधिकार आहेत.

अ) बालकांचे अधिकाराबद्दल संशोधनास प्रोत्साहन देणे.
ब) बालकांचे अधिकार उल्लंघन झाल्यास चौकशी करणे.

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त (अ)
२) फक्त (ब)
३) (अ) व (ब) दोन्ही
४) वरीलपैकी एकही नाही.

८४) बालकहक्कांचा जाहीरनामा

१) बालकांचा हक्कांबाबत सनद ही संयुक्त राष्ट्र संघाने यावर्षी पारित केली.

१) १९७९ २) १९८९ ३) १९९९ ४) २००९

(१४) एकात्मिक बालविकास सेवा योजना आयुक्तालयाच्या योजना /१८

८६) एकात्मिक बालविकास सेवा योजनेचे लाभार्थी /१
८७) पुरक पोषण आहार /२
८८) लसीकरण– ३ वर्षापेक्षा कमी वयाची बालके, ३–६ वर्षाची बालके /१
८९) आरोग्य तपासणी
९०) संदर्भ आरोग्य सेवा /१
९१) अनौपचारीक शाला–पूर्व शिक्षण /१
९२) पोषण आणि आरोग्य शिक्षण /३
९३) आरोग्य व स्वच्छता /१
९४) गर्भवती व स्तनदामाता– टिटॅनसची लस, लोहयुक्त व जंतनाशक गोळया /१
९५) वाढीवर देखरेख – हिमोग्लोबीन, बॉडीमास इंडेक्स तपासणी /३
९६) जीवन कौशल्य – १५ ते ४५ वर्षाच्या महिला /१
९७) व्यवसायिक प्रशिक्षण –११ ते १८ वर्षाच्या किशोरी /१
९८) कुपोषण मुक्तीसाठी ग्राम बाल विकास केंद्रे
९९) बाल संगोपन योजना /१
१००) आयसीडीएस योजनेची अंमलबजावणी करणारी यंत्रणा /१

८६) एकात्मिक बालविकास सेवा योजनेचे लाभार्थी

१) कुपोषणाचा बालकावरील प्रभाव कोणता?

अ) शरीर बांधणी (एन्डोमॉर्फिक/एक्टोमॉर्फिक)   ब) अनेक प्रकारची रोग प्रवणता

क) चिडचिडेपणा, तणावग्रस्त खिन्न व्यक्तित्व   ड) आक्रमकता, भांडखोरपणा

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त (अ)   २) फक्त (अ) आणि (ब)

३) फक्त (अ), (ब) आणि (क)   ४) फक्त (ड)

८७) पुरक पोषण आहार

१) विशेष पोषण आहार कार्यक्रमाचा ...... पंचवार्षिक योजनाकाळात प्रारंभ करण्यात आला.

१) तिसऱ्या   २) चौथ्या   *३) पाचव्या*   ४) सहाव्या

२) अंगुलर स्टोमॅटिटिस (Angular stomatitis) हे कोणत्या पोषक तत्त्वाच्या अभावाचे लक्षण आहे?

१) प्रथिने   २) आयोडीन   ३) विटामिन ब   ४) लोह

८८) लसीकरण– ३ वर्षापेक्षा कमी वयाची बालके, ३–६ वर्षाची बालके

१) बालपक्षाघात (पोलिओ) हा कोणत्या संसर्गामुळे होणारा रोग आहे?

१) जीवाणू   २) विषाणू   ३) किटाणू   ४) हेपटोसाइट

९०) संदर्भ आरोग्य सेवा

१) HIV व्हायरस चे पूर्ण भाषांतर खालीलपैकी कोणते ?
   १) हारमोन इम्मुन व्हायरस
   २) ह्युमन इम्मुनो डिफीशिअंसी व्हायरल
   ३) ह्युमन इम्मुनो व्हायरस
   ४) ह्युमन इंडिगो व्हायरस

९१) अनौपचारीक शाला-पूर्व शिक्षण

१) भाषेचा विकास, बोलण्याचे कौशल्य शिकण्यातून होते हे एक हालचाल-मानसिक कौशल्य असते. बालकाच्या भाषेच्या विकासात कोणत्या पद्धती उपयोगी ठरतात?
   अ) प्रयत्न करा आणि चुका (Trial and Error)
   ब) अनुकरण (Imitation)
   क) प्रशिक्षण (Training)
   ड) द्वैभाषिकता (Bilingualism)
   पर्यायी उत्तरे :
   १) फक्त (अ)
   २) फक्त (ब) आणि (क)
   ३) (अ), (ब) आणि क
   ४) वरील सर्व

९२) पोषण आणि आरोग्य शिक्षण

१) खालीलपैकी कोणत्या पदार्थात न पचणारे पॉलिसॅकराईडस् मिळतात?
   १) मांस व मासे
   २) साखर व गूळ
   ३) फळे
   ४) बटाटा

२) आवश्यक अमाईनो ॲसिड (आम्ल) हे संबोधन खालीलपैकी कोणत्या अमाईनो आम्लाला दिले जाते?
   १) जे निसर्गात विपुलतेने मिळतात.
   २) जे आहारात समाविष्ट असतात.
   ३) जे शरीरात फारसे कार्य करत नाहीत.
   ४) जे शरीराच्या विकास व वाढीसाठी फारच महत्त्वाचे असतात.

३) हायड्रोजनेशन या प्रक्रियेमुळे स्निग्धांमध्ये कोणत्या घटकांचे प्रमाण वाढते?
   १) ओमेगा फॅटी ॲसिड्स
   २) ट्रान्स फॅटी ॲसिड्स
   ३) मोनो अन्सॅच्युरेटेड फॅटी ॲसिड्स
   ४) ग्लिसराईड्स

९३) आरोग्य व स्वच्छता

१) जागतिक संघटनेने २००४ साली आरोग्य दिनादिवशी दिलेले घोष वाक्य :
   १) ''आपले आरोग्य आपल्या हाती''
   २) ''आपले हात आपले आरोग्य''
   ३) ''आरोग्य आपल्या दैनंदिन आहारात''
   ४) ''आरोग्य आपले हात आपले''

९४) गर्भवती व स्तनदामाता- टिटॅनसची लस, लोहयुक्त व जंतनाशक गोळया

१) खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे?

अ) प्रसूतीपूर्व विकासाचा पहिला टप्पा फलित बीज रजोगोल (Ovum) काळात गर्भधारणेपासून २ आठवडे त्याच्या आकारात बदल होत नाही.

ब) भ्रूणावस्था काळात दुसऱ्या महिन्याच्या शेवटापर्यंत सर्व महत्त्वाचे अंतर्गत व बाह्य विशेष विकसित होऊ लागतात. यावेळी भ्रूणाचे लिंग ओळखता येते.

क) दुसऱ्या महिन्याच्या अंतापासून प्रसूतीपर्यंतच्या भ्रूण काळातील पाचव्या महिन्यापर्यंत अंतर्गत अवयव विकसित होतात व मज्जापेशींचा जलद विकास होतो.

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त (अ) बरोबर
२) फक्त (ब) बरोबर
३) (अ), (ब) आणि (क) बरोबर
४) फक्त (क) बरोबर

९५) वाढीवर देखरेख - हिमोग्लोबीन, बॉडीमास इंडेक्स तपासणी

१) कोणती चेतासंस्था ही हृदय, फुफ्फुस, जठर इत्यादीसारख्या अनैच्छिक अवयवांतील सर्व चेतांनी बनलेली असते ?

१) मध्यवर्ती चेता संस्था
२) परिघीय चेता संस्था
३) स्वायत्त चेता संस्था
४) अस्वायत्त चेता संस्था

२) चेतापारेषंक (न्युरोट्रान्समीटर) बाबत काय खरे आहेत?

अ) उत्तेजक स्वरूपाचे कार्य करतात.
ब) वर्तन प्रभावित करतात.
क) अवरोधक स्वरूपाचे कार्य करतात.
ड) वरीलपैकी कोणतेही नाही

पर्यायी उत्तरे :

१) (अ) फक्त
२) (अ) आणि (क) फक्त
३) (ड) फक्त
४) (अ), (ब) आणि (क) फक्त

३) विशिष्ट उद्दिपकांच्या उपस्थितीत ज्या प्रतिक्रिया आपोआप दिल्या जातात आणि ज्या अनैच्छिक अनधित आणि तरीही संघटित असतात त्यांना काय म्हणतात?

१) सचिवेदन
२) प्रतिक्षित प्रतिक्रिया
३) बहुलक संवेदन
४) बोधनिक प्रतिक्रिया

९६) जीवन कौशल्य - १५ ते ४५ वर्षाच्या महिला

१) स्वादुपिंडात कोणत्या संप्रेरकांची (Harmones) निर्मिती होते?

१) थायरॉक्झीन्
२) इन्सुलीन व ग्लुकॅगॉन
३) इस्ट्रोजेन व ऑक्सिटोसिन
४) प्रोजेस्ट्रॉन व थायरॉक्झीन

९७) व्यवसायिक प्रशिक्षण –११ ते १८ वर्षाच्या किशोरी

१) खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे?

अ) बाल्यावस्था संपण्यापासून पौगंडावस्थेतील चार वर्षापर्यंत घडून येणारे बदल आकार आणि प्रमाणशीरतेत दिसतात.

ब) पौगंडावस्थेत प्राथमिक आणि दुय्यम लैंगिक लक्षणांचा विकास होतो.

क) पौगंडावस्थेच्या बदलामुळे वर्तन बदल आणि लिंग–योग्यता व सामान्यपणाची काळजी निर्माण होते.

ड) पौगंडावस्थेतील बदलाचे प्रभाव सामाजिक समायोजन व वर्तनावर दिसत नाहीत.

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त (अ) बरोबर
२) फक्त (अ) आणि (ब) बरोबर
३) फक्त (अ), (ब) आणि (क) बरोबर
४) फक्त (अ) आणि (ड) बरोबर

९९) बाल संगोपन योजना

१) पूर्व बाल्यावस्थेतील सामाजिक स्थितीतील सामाजिक वर्तन प्रकार खालील कोणत्या गटातून व्यक्त होतात.

अ) सहकार्य, ईर्षा, उदारता, सामाजिक मान्यतेची आकांक्षा, दुसऱ्यावरील अवलंबीत्व, सुस्विकृत व्यक्तीचे अनुकरण

ब) नकारात्मकता, आक्रमकता, बोलीतून वर्चस्व, लिंग विरोध

क) अतीसंवेदनशिलता, स्पर्धा, खिळाडूवृत्ती, जबाबदारी स्विकारण्याची तयारी.

पर्यायी उत्तरे :

१) फक्त (अ)
२) फक्त (ब)
३) फक्त (क)
४) (अ) आणि ब

१००) आयसीडीएस योजनेची अंमलबजावणी करणारी यंत्रणा

१) गर्भवती महिला आणि स्तनदा मातांसाठी मा. पंतप्रधानांनी घोषित केलेल्या प्रधानमंत्री मातृवंदना योजना संदर्भात खालीलपैकी कोणते विधान **अचूक** आहे?

अ) १ जानेवारी, २०१७ पासून योजना अंमलात आली.

ब) एकात्मिक बाल विकास सेवा/आरोग्य यंत्रणाद्वारे ही योजना राबविली जाते.

क) या योजनेद्वारा पात्र लाभार्थी महिलेस रु. ५००० तीन हप्त्यात दिले जातात.

ड) जुन्या आय.जी.एम.एस.वाय. अंतर्गत पहिला हप्ता मिळालेल्या लाभार्थीस फक्त तिसरा हप्ता मिळेल.

पर्यायी उत्तरे :

१) (अ) आणि (ब)
२) (अ) आणि (क)
३) फक्त (क)
४) वरील सर्व

उत्तरे : महिला व बालविकास आयुक्तालय मर्यादित विभागीय सुधारित स्पर्धा परीक्षेसाठी उपयुक्त प्रश्न

महिला व बालकल्याण अधिकारी सरळसेवा परीक्षा, २३ डिसेंबर २०१८

पेपर – २ : पदाच्या कर्तव्यासाठी आवश्यक ज्ञान

(१) भारताचे संविधान, संसद व विधीमंडळ कामकाज व समित्या /१०

१) भारताचे संविधान – उत्क्रांती व वैशिष्ट्ये

१–२ २–२ ३–२

२) मूलभूत अधिकार (कलम १२ ते ३०)

१–२

३) राज्य धोरणाची निदेशक तत्त्वे (कलम ३६ ते ५१)

१–१

५) सेवाविषयक बाबी व शिक्षणासंबंधित कलमे

१–३

१३) ग्रामीण प्रशासन

१–३ २–३

१५) राजकीय व्यवस्था –पक्ष, निवडणुका

१–४ २–४

(२) महाराष्ट्र नागरी सेवा (सेवेच्या सर्वसाधारण शर्ती) नियम, १९८१

(३) महाराष्ट्र नागरी सेवा (शिस्त व अपील) नियम, १९७९

(४) महाराष्ट्र नागरी सेवा (वर्तणूक) नियम, १९७९

(५) महाराष्ट्र नागरी सेवा (पदग्रहण, स्वीयेतर सेवा, निलंबन) नियम, १९८१

(६) महाराष्ट्र नागरी सेवा (रजा) नियम, १९८१

(७) महाराष्ट्र नागरी सेवा (वेतन) नियम, १९८१

(८) महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्तिवेतन) नियम, १९८२

(९) महाराष्ट्र नागरी सेवा (अंशराशीकरण) नियम, १९८४

(१०) मुंबई नागरी सेवा (प्रवासभत्ता) नियम, १९५९

(११) विभागीय चौकशी नियम पुस्तिका

(१२) महिला व बालविकास विभाग : कायदे व योजना / १४

६६) कौटुंबिक हिंसाचार पासून महिलांचे संरक्षण अधिनियम कायदा २००५

१-१

६७) अनैतिक व्यापार प्रतिबंध अधिनियम १९५६, हुंडा प्रतिबंध कायदा १९६१

१-२

६८) वैद्यकीय गर्भपात अधिनियम १९७१, लिंग निदान प्रतिबंधक अधिनियम

१-२ २-३ ३-३

६९) लैंगिक हिंसा प्रतिबंध, पॉस्को ई-बटन, चाईल्ड लाईन... डायल १०९८, शक्ती कायदा

१-३

७०) महिलांच्या सुरक्षिततेसाठी उपाययोजना, मनोधैर्ययोजना

१-४ २-२

७१) महिला धोरण २००१, महिला आयोग, विधवांच्या मुलींच्या लग्नाला अनुदान

१-२ २-३ ३-१

७२) महिला कल्याणासाठीचे कायदे, महिला हक्कांचे बळकटीकरण

१-३

८०) महिला आर्थिक सक्षमीकरण

१-४ २-४

(१३) महाराष्ट्र बालन्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) नियम, २०१८/२

८३) बालन्यायअधिनियमाशी संबंधित यंत्रणा व अधिकारी

१-३

८४) बालकहक्कांचा जाहीरनामा

१-२

(१४) एकात्मिक बालविकास सेवा योजना आयुक्तालयाच्या योजना /१८

८६) एकात्मिक बालविकास सेवा योजनेचे लाभार्थी

१-३

८७) पुरक पोषण आहार

१-२ २-३

८८) लसीकरण- ३ वर्षापेक्षा कमी वयाची बालके, ३-६ वर्षाची बालके

१-२

९०) संदर्भ आरोग्य सेवा

१-२

९१) अनौपचारीक शाला-पूर्व शिक्षण

१-३

९२) पोषण आणि आरोग्य शिक्षण

१–४ २–४ ३–२

९३) आरोग्य व स्वच्छता

१– १

९४) गर्भवती व स्तनदामाता– टिटॅनसची लस, लोहयुक्त व जंतनाशक गोळया

१–३

९५) वाढीवर देखरेख – हिमोग्लोबीन, बॉडीमास इंडेक्स तपासणी

१–३ २–४ ३–२

९६) जीवन कौशल्य – १५ ते ४५ वर्षाच्या महिला

१–२

९७) व्यवसायिक प्रशिक्षण –११ ते १८ वर्षाच्या किशोरी

१–३

९९) बाल संगोपन योजना

१–१

१००) आयसीडीएस योजनेची अंमलबजावणी करणारी यंत्रणा

१–४

This is The End of the Free Sample
To Enrol for the Course Click on
https://www.studycircleonline.com/courses/woman-and-child-development-course-/47